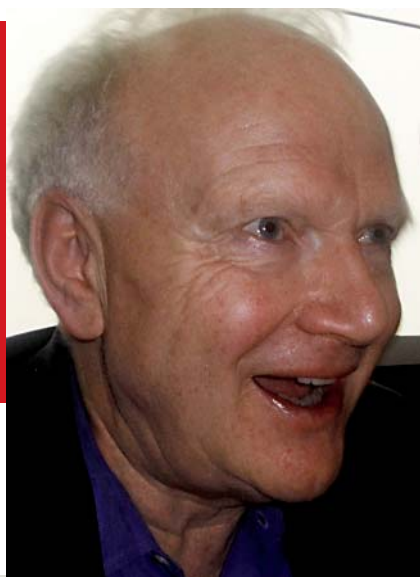

“Els estats nacionals cada vegada tenen menys capacitat de garantir la seguretat a la seva població”

ULRICH BECK

És sociòleg

Ulrich Beck és un sociòleg alemany. Actualment és professor de la Universitat de Munic i la London School of Economics. Fa més de 25 anys va publicar el llibre de gran èxit *La sociedad del riesgo* i recentment ha publicat *Una Europa alemana*.

■ **La crisi actual ha mostrat que els riscos que acompanyen la nostra societat presenten una gran diversitat?**

El concepte s'ha ampliat, i això m'ha sorprès. La societat del risc, com a pronòstic, per desgràcia, s'ha confirmat. La crisi financera i la crisi de l'euro ho han demostrat amb claredat. No tan sols a escala nacional o social, en el marc de l'oposició entre capital i treball, més enllà de les fronteres, a les persones se les condemna a situacions que abans eren impensables. Però al mateix temps es genera una atenció, un interès per parlar de coses, de debatre obertament. D'una banda, aquest és un procés lamentable quan tothom percep la catàstrofe. De l'altra, això fa que la gent es mogui. De cop i volta comencen a rumiar, si no hi ha una alternativa, si no hi ha altres solucions. La societat del risc mundial sembla estar emparen-

tada amb el principi d'esperança. Perquè del que es tracta és de trobar una nova perspectiva dins aquesta manca de perspectives, per poder sobreviure. És una paradoxa sorprenent que la societat del risc vagi acompanyada de l'esperança de trobar una sortida a aquesta davallada a la qual ens hem vist abocats.

■ **A *La sociedad del riesgo* deia una cosa que sembla tremendament actual: “La societat del risc és una societat catastròfica. Hi ha l'amenaça que l'estat d'excepció es converteixi en l'estat normal”. Quina és la sortida?**

En aquest punt puc respondre amb molta claredat. No hi ha camí de tornada. Per molt que ens ho demani el cap. Imaginem per un moment que tots els moviments nacionals que s'estan creant en contra d'Europa se surten amb la seva. Europa es desfà en si mateixa i cadascú torna a actuar pel seu compte. D'aquesta manera, no hi hauria solució per a tots els problemes que hem generat conjuntament i que hem d'arreglar junts. Cadascú seria un no-res, també Alemanya. Aquesta és una reflexió que penso que encara no hem fet prou clarament. Europa ens ha fet poderosos. El Regne Unit n'és un bon exemple. Ells pensen que, si abandonen, sortiran guanyant. Però cauran en el no-res, perquè també el no a Europa que caracteritza amb tanta força la identitat

britànica ha perdut el seu valor. Resulta que ni tan sols dient *no* se'ls escolta algú. Menys encara quan hagin sortit. Penso que és important veure que la Unió Europea ens dóna poder a tots, també a Alemanya.

■ **Europa està patint una crisi d'identitat. Es parla de comunitat de destí, de mercat interior. Quin és l'element que fixa la identitat d'Europa, el que fa que valgui la pena l'esforç?**

Hi ha molts elements positius. Per començar hi ha la qüestió del passat. Europa ha aconseguit una cosa molt difícil. Ha convertit enemics en veïns. Per a nosaltres això ja és tan evident que no ho vivim com una cosa extraordinària. Però si pensem en tots els conflictes i guerres que hi ha al món, sí que sembla un fet destacable. Tanmateix, és cert que avui les persones es veuen confrontades amb un incertesa extrema. Ningú no sap per on continuarà la mateixa vida, l'existència econòmica. Europa ens hauria de donar seguretat, per això és tan important pensar en l'Europa social. Els estats nacionals cada vegada tenen menys capacitat de garantir la seguretat a la seva població. És important que diguem a les persones que Europa comporta una nova perspectiva, que ofereix protecció als treballadors i als ciutadans. Perquè en un món absolutament interdependent, ja no és possible

aïllar-se. Sols no podem sobreviure i per això ens hem d'unir. Això suposa deixar de banda un cert grau d'autonomia per poder assolir més sobirania. Quan escolto gent que diu que cal el nacionalisme (dels estats) per trobar una sortida, els dic que el nacionalisme, tal com el coneixem fins ara, és l'enemic de la nació, no la solució. Hem de pensar que precisament en interès de la nació, en interès de la mateixa cultura política hem de construir Europa. Per fer possible aquesta identitat nacional.

■ **Se'ns diu que hem d'estalviar per poder créixer i crear ocupació. Amb un 26% d'atur la prioritat hauria de ser l'ocupació. Quin paper té el factor treball en la superació de la crisi?**

Un paper clau. Penso que les societats europees són societats treballadores. També la identitat, l'existència de les persones es defineix mitjançant el treball. No tan sols perquè, per exemple, les categories d'edat en l'àmbit social es defineixin pel treball. Els joves són els que encara no tenen feina. Els adults són els que estan actius al mercat laboral i la vellesa es defineix per l'edat en la qual es deixa la feina. Aquí es veu fins a quin punt el treball marca la societat. Fins i tot penso que aquesta dependència és massa forta. El fet que la meitat dels "joves", entre cometes, perquè de vegades parlem de joves quan ja passen dels trenta anys i continuen sense feina, no tinguin feina no és una circumstància adversa, sinó un escàndol! I no ho dic com a valoració personal, sinó com a diagnòstic europeu. Si ho analitzem en relació amb els valors, l'experiència, les expectatives que Europa hauria d'oferir als joves, és senzillament inacceptable. I si aquest és el resultat de la política, anem venuts. En aquest cas i dient-ho amb tota sobrietat, estaríem vivint a Europa situacions prerevolucionàries. Perquè les institucions no poden oferir possibilitats per viure a les persones formades que compleixen amb tot el que se'ls havia demanat. Això no anirà bé, ha de passar alguna cosa. Aquí és on tenen importància els sindicats, també a escala europea, perquè en l'àmbit nacional ja no hi ha marge. Ha de venir una dimensió europea i aquest, fins ara, no és el cas, perquè continuem orientant-nos en molts àmbits a escala

nacional. S'ha de fer un salt endavant per poder dir a la gent que lluitem per una nova forma d'Europa, que ens pugui oferir noves seguretats. Ho podem aconseguir no imposant més impostos als ciutadans, cosa que suposaria més rebuig, sinó gravant fiscalment els bancs. Per exemple, amb l'impost de transaccions financeres, que faci responsables els bancs dels perills als quals han exposat el món, però que també permeti que Europa pugui desenvolupar una política pròpia. Aquestes són dimensions que s'han de tornar a negociar en aquesta crisi.

■ **Vostè defensa que la sortida de la crisi exigeix un contracte social. Aquesta és també una de les demandes de la Confederació Europea de Sindicats. Quines són aquí les prioritats?**

La visió és que s'ha de recuperar Europa per als individus. Europa és una qüestió d'élits. No hem pensat prou en les institucions. I això té la seva importància. El Parlament, les administracions o la Cort Europea de Justícia són institucions rellevants, però no tenen connexió amb la ciutadania, que no sap què n'ha de fer. I això és així, tot i que als tractats hem formulat drets fonamentals per als europeus. Però no sembla que estiguin vius, perquè no arriben a la ciutadania. Hem de pensar Europa des de les persones. Ens hem de preguntar com seria una Europa per la qual la gent no tan sols estigués disposada a votar, sinó per la qual també volgués lluitar quan estigués amenaçada. Però aquest no és el cas. Europa s'identifica en un context burocràtic. Per això, és important pensar en les llibertats. Aquí s'han assolit alguns èxits pel que fa a la superació de fronteres, especialment per als joves. Però s'haurien de completar i això comporta desenvolupar l'Europa social també en l'àmbit democràtic.

■ **Finalment, en relació amb el paper que està tenint Alemanya, un economista plantejava la qüestió en els següents termes: hegemonia o lideratge?**

Justament d'això tracta el meu llibre *Una Europa alemana*. Penso que Alemanya no ha volgut tenir aquesta hegemonia, sinó que s'hi ha trobat. Jo he desenvolupat

el concepte *merkiavelli*, una combinació entre *Maquiavel* (Machiavelli, en italià) i *Merkel*, justament perquè sembla que, mitjançant els seus dubtes i ajornaments, mitjançant el fet d'estar a favor d'una cosa i de cop i volta estar-hi en contra, fa evident la dependència dels països de la posició alemanya. Al mateix temps, s'ha institucionalitzat la política interior alemanya com a filtre i principi motor de la política europea, fet que ha reforçat la posició de Merkel a Europa i també internament.

“He desenvolupat el concepte *merkiavelli*, una combinació entre *Maquiavel* (Machiavelli, en italià) i *Merkel*, justament perquè sembla que, mitjançant els seus dubtes i ajornaments, mitjançant el fet d'estar a favor d'una cosa i de cop i volta estar-hi en contra, fa evident la dependència dels països de la posició alemanya.”

Això comporta un desplaçament significatiu dels equilibris de poder, però també aboca Alemanya a un paper problemàtic. D'això tracta el meu llibre. L'austeritat es presenta com a racionalitat econòmica, no com una part de la cultura alemanya. Però al darrere està fent l'ullet en Martí Luter. S'insinua el protestantisme, perquè es diu que el patiment possiblement ens faci millors persones. Tot aquest rerefons hi té un paper. Hem de constatar que a Alemanya no es parla de poder. Que aquesta és una paraula tabú. Es parla de responsabilitat. Diem que som responsables amb Europa, però en el fons el que fem és reforçar la nostra posició de poder en l'àmbit europeu. I aquest és un procés que afecta Europa. Espero que ho veiem amb més claredat a Alemanya i espero també que es corregeixi en les properes eleccions. ■ **Ricard Bellera**